

پرورش کتان- تولید و مدیریت (قسمت پنجم)

Flaxseed-production and management (part five)

کامبیز فروزان

Kforoozan@ordc.ir

قائم مقام اجرایی مدیر عامل در حوزه تولید-کارشناس ارشد زراعت، شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی

مصرف کود:

آزمایش خاک، تحقیقات مبتنی بر مسائل علمی به عنوان راهنمای اصلی جهت مصرف کود در زراعت‌های مختلف شناخته می‌شود. میزان مواد مغذی در خاک بسته به مناطق نوع خاک، تاریخچه زراعی و میزان کود مصرفی متفاوت است. انجام آزمون خاک توصیه‌های منطقه‌ای به عنوان پایه توصیه‌های کودی شناخته می‌شود.

روش‌های کوددهی:

قراردادن کود در مجاورت بذر:

کتان در برابر روش قراردادن کود در کنار بذر حساس بسیار است و حتی مقادیر اندک کود نیز می‌تواند باعث آسیب به گیاهچه کتان شود. در بعضی از موارد قراردادن مقادیر اندک فسفات در کنار بذر توصیه می‌شود که این مقدار نباید از ۱۷ کیلوگرم در هکتار P_2O_5 تجاوز نماید همچنین در بعضی از مناطق توصیه می‌شود که هیچ کودی نباید در کنار بذر کتان قرار گیرد. تحقیقات نشان داده است که قراردادن کودهای فسفاته به صورت نواری در کنار ردیف‌های کشت و یا در وسط ردیف‌ها یک روش مؤثر برای استفاده کتان از خواص تغذیه‌ای فسفر محسوب می‌شود. نیتروژن هم نباید مستقیماً در کنار بذر قرار گیرد. تحقیقات نشان می‌دهد که افزودن نیتروژن به فسفر در کنار و یا میان ردیف‌های کشت از مزایای محل قرارگیری فسفر نخواهد کاست. همچنین مشخص شده است که اضافه کردن مواد مغذی فسفرپتاس و گوگرد در یک نوار، تأثیر منفی بر روی عکس‌العمل ازتی که به تنهایی در کنار یا میانه ردیف‌های کشت کتان مصرف شده است ندارد.

نیتروژن:

کتان در برابر ازت، زمانی که ازت در دسترس خاک اندک است به خوبی عکس‌العمل نشان می‌دهد. برای حصول عملکرد مناسب و کیفیت بهینه انجام آزمون خاک ضروری است. در صورتیکه امکان انجام آزمون خاک میسر نباشد مصرف ۴۵ تا ۱۱۰ کیلوگرم در هکتار ازت بر پایه ظرفیت مصرف ازت خاک و پتانسیل عملکرد کتان قابل توصیه است. مصرف بیشتر ازت می‌تواند باعث بروز خوابیدگی شود بنابراین بهتر است از ارقام مقاوم به خوابیدگی استفاده گردد. کشت زودتر از موعد کتان باعث می‌شود که کاه کمتری تولید شده و در عملکردهای بالاتر خوابیدگی کمتری ایجاد شود.

فسفر:

گیاه کتان معمولاً خاک‌های غنی از فسفر را که قبلاً در آن‌ها از کودهای فسفره استفاده شده است و یا در خاک‌هایی با مقادیر قابل توجه فسفر بر مصارف بالای کود فسفره ترجیح می‌دهند. گیاه کتان به قارچ میکوریزای آربوسکولار AMF برای استفاده از فسفر نیاز دارد. AMF نوعی میکروارگانیسم است که رابطه همزیستی با ریشه گیاه برقرار کرده و امکان جذب فسفر را فراهم می‌کند. بررسی‌ها نشان می‌دهد کتانی که پس از گندم کشت می‌شود یک گیاه مایکوریزایی است و بهتر از کتانی که بعد از کلزا به عنوان یک گیاه غیرمیکوریزایی کشت می‌شود عملکرد تولید می‌نماید. همچنین تفاوتی از نظر فعالیت‌های مایکوریزایی در کتانی که در اراضی با سال‌ها

تهیه زمین با روش طبیعی کشت و روش حداقل شخم داشته دیده نمی‌شود.

پتاسیم و گوگرد:

کمبودهای پتاسیم و گوگرد می‌تواند باعث کاهش تولید در تمام گیاهان شود آزمایش خاک برای اندازه‌گیری پتاسیم و گوگرد لازم است. کمبودها معمولاً در خاک‌های با بافت متخلخل (خاک‌های شنی) دیده می‌شود و کمبود گوگرد می‌تواند در خاک‌هایی که مواد آلی اندک دارند، دیده شود. در اراضی آبی به طور طبیعی به اندازه کافی گوگرد در آب وجود دارد که بتواند نیاز گیاه را مرتفع نماید. طبق برآوردها به ازای هر ۳۰ سانتی‌متر از آب آبیاری مقدار ۳۴ کیلوگرم در هکتار گوگرد به خاک اضافه می‌شود.

آهن و روی:

کتان می‌تواند به کمبود آهن و روی در خاک حساسیت نشان دهد در شرایطی که خاک مرطوب است کمبود آهن به صورت زردی برگ‌ها (Chlorosis) در شکل‌های مختلف با آرایش نامنظم در سطح مزرعه دیده می‌شود معمولاً کمبود احتمالی عناصر کم مصرف توسط آزمایش خاک می‌تواند شناسایی شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که عملکرد کتان با مصرف مواد غذایی کم مصرف افزایش می‌یابد. اگر کمبود ماده غذایی کم مصرف احساس می‌شود مراتب باید با آزمایش خاک مورد ارزیابی قرار گیرد. مصرف عناصر کم مصرف به صورت نواری در مزرعه می‌تواند شیوه عکس‌العمل کتان را به این عناصر روشن نماید.

ادامه دارد...